

het onderbewuste

Wat is het moeilijk het zieleven te doorgronden.

Hier helpen geen technische hulpmiddelen; geen Röntgen-stralen; geen anatomisch onderzoek; geen experiment.

Wij kunnen een mensenleven gadeslaan, veler-mensenlevens gadeslaan, ons zelf gadeslaan en weten nog niets van het zieleven.

Niet alléén, omdat de mens zich dikwijls anders vóórdoet, dan hij is, — omdat in ieder leven een stukje comédie zit, en wij allen min of meer een rol spelen — maar bovenal, omdat wij nooit ten volle kunnen doorgronden, wat de diepste beweegredenen zijn van de daden der mensen, zelfs niet van onze eigen daden.

Er is een tijd geweest, waarin men het met deze uitspraak niet eens was. Men was immers overtuigd, dat in het bewustzijn zich de levensprocessen afspeelden! En zou dan de bewuste mens daar geen weet van hebben? Was hij het dan niet zelf, de bewuste mens, die sprak, die handelde, die zich openbaarde? Zou hij zichzelf niet kennen? Het was in diezelfde tijd, dat men overtuigd was, dat in de ziel niets leefde, wat niet door de poorten der ziel (de zintuigen) naar binnen was gekomen. De ziel werd zo ongeveer gedacht als een onbewoond huis, dat in de loop der jaren zijn bewoners kreeg; bewoners, die men kende, Men had ze immers zelf binnengelaten en ontvangen?

Hoe anders is het inzicht nu!

Wat zijn wij diep overtuigd, dat het bewustzijn maar een heel klein stukje bestrijkt van het leven onzer ziel.

De Brandaris werpt zijn lichtbundels uit; een klein stukje der omgeving wordt door helder licht beschenen maar een oneindig veel grotere wereld ligt daar achter, daar omheen, onverlicht en ongekend. Zo is het ook in de mensenziel. Een heel klein stukje van ons leven is maar bewust. Wij hebben

verlangens en angsten en weten zelf niet, waar ze vandaan komen; het woelt en spookt in ons en wie heeft ooit de donkere diepten gepeild waaruit dit alles opwelt.

Neen, wij hebben de diepere gevoelens niet bewust gewekt, geroepen. Of zijn liefde en afkeer; verlangen en vrees, zó in ons geboren, dat wij eens gingen neersitten en er over dachten, wie wij eens zouden liefhebben, wie van ons afstoten? Hebben wij zo onze verlangens en onze angsten bewust gekozen?

Is het niet juist omgekeerd? De gevoelens komen in ons op; zij dringen door in ons bewustzijn. Soms verzetten wij ons er tegen; wijst ons bewustzijn ze af. Maar sterker zijn ze, deze driften, dan ons bewuste willen en denken. Wij roepen ze niet; zij roepen ons.

Eer de sterkere gevoelens in ons bewustzijn doordringen; éér wij weten, dat wij iemand liefhebben of niet-mogen, is de liefde of de afkeer al in ons geworden, gegroeid; misschien al gedurende lange tijd. Wij deden misschien wel ons best deze gevoelens tegen te houden; wij wilden ze niet, ze kwamen toch!

Zoals het golvend graan, dat straks de velden siert, eerst is ontkiemd in donkere aarde en een heel proces heeft doorgemaakt eer het de aardkorst scheurde en aan het licht trad, zo zijn ook de menselijke gevoelens ontstaan in donkere zielechoot. Zij zijn gegroeid, ontwikkeld, hebben een hele geschiedenis doorgemaakt, eer wij ons er van bewust werden.

Mooi heeft Jan Ligthart het gezegd (Over Opvoeding, 2e bundel): „Van oudsher heet het hart de springbron des levens en niet alleen van het fysieke, ook van het

● DOOR G.W.C.VUNDERINK



geestelijk leven. Uit het hart des menschen komt alle gerechtigheid en ongerechtigheid voort. Niet het hoofd is de bron der grootsche daden en zelfs niet der grootsche gedachten. Les grandes pensées viennent du coeur. In deze beeldspraak is alzoo ook uitgedrukt, hoe niet het wikkende en wegende hoofd is de bron, hoe niet de klare bewustheid onze levenskrachten oproept, maar omgekeerd deze laatste het aanzijn geven aan de gedachtenwereld, die zich in den loop van ons leven vormt. Innerlijke, oorspronkelijke driften projecteeren zich op het verstandsvlak af. Zij drijven ons tot zeggen en — wij heeten te redeneeren. Doch het is een spel der gevoelsprojectiën op het vlak van het verstand, de wajangvertooning der driften."

Trouwens, wij allen weten dat bij ervaring. Wanneer wij aan ons werk zijn, wanneer wij een gesprek voeren, roepen wij zelf de gedachten op, die wij straks in woord en daad omzetten. Doch, wanneer wij eens rustig zitten te mijmeren, of, duidelijker nog, wanneer wij 's avonds in ons bed liggen, komen allerlei beelden rondspoken in ons hoofd. Beelden soms, die wij zouden willen vast-

houden, omdat ze spreken van levensverlangens.

Beelden ook, die wij zouden willen wegduwen, omdat ze ons verontrusten. Zorgen, angsten, lelijke gevoelens, dingen, die wij overdag in 't drukke leven kunnen verdringen, komen rondwoelen in ons hoofd, verdrijven de slaap.

Beelden soms, waarvoor wij ons schamen, waartegen wij ons verzetten, en toch, machtiger dan onze wil, blijven spoken en prikkelen.

Waar is dan toch de wereld, waar deze donkere machten huizen? Waar zijn ze geboren, vanwaar hebben ze de kracht tegen onze wil ons zó te vervolgen en te prikkelen?

Zij komen uit onze ziel.

Maar uit een diepere wereld onzer ziel, waar zelfs ons eigen bewustzijn niet kan doordringen en waar wij ook zelf geen weet van hebben.

Immers, het grootste en belangrijkste deel van ons zieleleven ligt onder de drempel van ons bewustzijn.

Men noemt dit het onderbewuste.

En duidelijk is gebleken, vooral door de zielkundige onderzoekingen, waaraan Prof. Freud de stoot heeft gegeven, hoe belangrijk dit onderbewuste is.



„Ons elgen Blad" gaf moole stijlbloemetjes. Hier is er een: Diegene, die de dader, die de paal, die bij de brug, die op de weg, die naar Nergens-

huizen gaat, ligt, staat, omvergegooid heeft, aanwijst, krijgt een beloning van tien gulden."

Wat hij dan ook voor het recht begrijpen van dit moois meer dan verdiend heeft.

Een onzer bladen meldt: In het Oosten blijft Japan toenadering zoeken tot China.

Zo hebben wij eens toenadering gezocht tot een vette kip.

Wij gebruiken veel minder vet dan vroeger. Dat komt vanwege de belastingen.

Het is heel goed, dat het met het vetgebruik niet goed gaat. Het is het enige middel, om tot vermindering van belasting te komen. Hoe kleiner vetgebruik, hoe minder belasting. Zo krijgen we een gezond lichaam en een gezonde beurs. Wij leven in Nederland gelukkig.

Uit een schoolblad: „Laten wij toch eens tot de naakte werkelijkheid teruggaan, dat 't ware intellect slechts beschoren is aan een kleine groep „gebenedijden". Van harte mee eens en 't is een groot geluk, dat wij zo'n uitspraak in een schoolblad tegenkomen. Wij krijgen veel te veel „geleerde" kinderen, die.... niet leren, wat ze leren moeten, willen ze klaar zijn voor 't leven.

Te Zevenbergen wist een koe er tussen uit te komen en het beest liet zich niet meer vangen. Ten einde raad besloot men, de koe dood te schieten. Men zegt, dat dit dier zich solidair wilde verklaren met de slachtoffers, die vanwege de regeringsmaatregelen de dood moesten sterven.

Uit een feuilleton: „U heeft, vrees ik, geen aangename wandeling gehad, moeder," merkte Humphrey op, toen hij zag, dat de vrouw het water uit haar kleren wrong." Wij vrezen, dat Humphrey het wel eens bij het rechte eind kon hebben.

Er wordt ergens gevraagd een echtbaar, geen kinderen te hunnen laste hebbende. Vermoedelijk hebben echtbaren een kans, die wél kinderen hebben, maar ze niet als last beschouwen.

